

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Анатолію Ручці — 70 років

20 січня виповнилося 70 років Анатолію Олександровичу Ручці — відомому українському соціологу, доктору філософських наук, професору, одному з фундаторів новітньої української соціології.

Народився ювіляр на Таманському півострові (нині — Російська Федерація), на землі, де перетиналися багато цивілізацій, культур та народів — греки, алани, черкеси, хозари, руси. Можливо, це і визначило у майбутньому інтерес Анатолія Олександровича до дослідження культур, їх взаємодії та трансформації.

Пізніше на Тамань після руйнування Січі переселилася велика кількість українських козаків, нащадком яких і є ювіляр.

Його дитинство пройшло в тяжкі часи воєнного та повоєнного лихоліття, на виснаженій війною землі. Однак це не відвабило його від потягу до знань.

В Україну Анатолія Олександровича привела служба в лавах Збройних Сил, після закінчення якої 1962 року він одразу вступив до провідного ВНЗ країни — Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка, на історико-філософський факультет.

Уся трудова діяльність Анатолія Олександровича пов'язана з науковою роботою в установах Національної Академії наук України. Від 1967 до 1990 року — аспірант, молодший, старший і провідний науковий співробітник Інституту філософії НАН України, а з 1990 року й понині він працює в Інституті соціології НАН України.

Наукова діяльність Анатолія Олександровича розпочиналася в найпершому соціологічному підрозділі в Україні — відділі соціальних досліджень,

керівниками якого були такі визнані українські вчені, як академік Мирослав Попович та фундатор української соціології Вілен Чорноволенко. У 1971 році Анатолій Олександрович захистив кандидатську дисертацію, а в 1990-му — докторську зі спеціальності “прикладна соціологія”.

З перших років його діяльності виходять друком вагомі наукові праці, присвячені фундаментальним та прикладним дослідженням цінностей і норм суспільства: “Социальные ценности и нормы” (1976); “Ценностные ориентации рабочей молодежи” (у співавт., 1978); “Ценностный подход в системе социологического знания” (1988).

Утім, коло його наукових інтересів постійно розширюється — Анатолій Олександрович публікує статті та монографії із соціології праці (“Стимулирование и мотивация труда на промышленном предприятии” — у співавт., 1988); соціології управління, соціології громадської думки (“Общественное мнение и власть: механизм взаимодействия” — у співавт., 1992); соціології культури та засобів масової інформації (“Социокультурные идентичности та практики” — у співавт., 2002); “Медіа. Демократія. Культура” — у співавт., 2007).

Активно працював ювіляр і в галузі емпіричних та прикладних соціологічних досліджень на промислових підприємствах Миколаєва (Чорноморський суднобудівний завод), Львова, Києва.

Анатолій Олександрович є одним з найбільш продуктивних дослідників у сучасній українській соціології — він є автором та співавтором близько 20-ти монографій і 200 наукових статей із багатьох галузей соціології.

Не менш вагомим є внесок А.Ручки й у розвиток української соціологічної освіти. Вже десятки років він читає лекції на соціологічному факультеті рідного Київського національного університету імені Тараса Шевченка, соціологічному факультеті Київського національного університету культури та мистецтв, а також у багатьох приватних університетах столиці. А підготовлені ним разом із Віктором Танчером підручники — “Очерки истории социологической мысли” (1992), “Курс истории теоретической социологии” (1995) давно “зачитані до дір” студентами-соціологами (і не тільки) університетів України. Анатолій Олександрович підготував багато кандидатів та докторів соціологічних наук, для яких і нині залишається безперечним авторитетом.

Анатолій Ручка брав активну участь у становленні Інституту соціології НАН України — з 1991 до 2006 року він очолював відділ соціології культури та масової комунікації, а впродовж 1998–2001 років працював заступником директора Інституту з наукової роботи.

Його громадська активність теж пов’язана переважно з наукою — він є одним з академіків-засновників української Академії політичних наук (1994), почесним доктором Міжнародної кадрової академії (від 2000 року), членом редколегії часопису “Соціологія: теорія, методи, маркетинг”, Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка “Соціологія, Психологія, Педагогіка”, “Соціологічної серії Вісника Львівського університету”.

Внесок Анатолія Ручки в науку відзначений премією ім. М.С.Грушевського Президії НАН України (2001).

Анатолій Олександрович є людиною доброзичливою і толерантною до своїх колег та учнів. Ті, кому довелося працювати під його керівництвом, високо його цінують як людину й ученого, бо знають, що він завжди підтримує творчу атмосферу, дослідницькі задуми і поважає думку інших.

Бажаємо ювілярові міцного здоров'я, душевного спокою та творчої енергії у здійсненні його життєвих планів.

Колеги та друзі

Які наші роки! До 70-річчя Анатолія Олександровича Ручки

Життя науковця плине спокійно, неквапливо і розмірено: зі сходинки наукової кар'єри на іншу, з одного навчального року в наступний, від одного дипломанта/аспіранта/дисертанта до іншого — аж раптом Ювілей, наче поріг, етап, рубіж. Мимоволі оглядаєшся назад, на пройдений шлях, звітуєш.

Чимало цікавого траплялось на цьому шляху. Гадаю, Анатолію Олександровичу є що згадати, чим пишатися. І не було такого, чого він мав би соромитись. Принаймні, я не пам'ятаю. Ручка (усім це відомо) на диво толерантна, доброзичлива і неконфліктна людина.

У разі, коли наші стежки перетиналися, коли ми здійснювали спільні проекти, брали участь у спільних заходах, поїздках, також можна чимало пригадати пам'ятного, непересічного, знакового. Як “літали” ми на “Запорожці” на Тамань, батьківщину ювіляра, а потім — виноградниками — до Новоросійська (і його Тмутараканська натура усебічно розкривалася там), як ми їздили до Берліна на політологічний конгрес або в Катовіце на з'їзд польських соціологів (Ручка за кордоном — то окрема тема), як у нас на наукових конференціях, зборах та інших збіговиськах репрезентувалися — і всюди Ручка був “на висоті” і залишався Ручкою.

Здавалося, зовсім недавно по закінченні аспірантури в Інституті філософії АН УРСР (кінець 1960-х років) почалося науково-дослідницьке життя Анатолія Олександровича — від посади молодшого наукового співробітника до завідувача відділу Інституту соціології НАН України. Досить успішний академічний поступ, і тут “несподівано” — Пенсія. Утім, Ручці нема зупину. І в Інституті соціології продовжує дослідницьку діяльність — і далі так само успішно: тексти змістовні, виступи авторитетні, результати незаперечні... А ще забезпечує авторськими курсами ВНЗ, де готують соціологів (Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Київський національний університет культури і мистецтв, Національний педагогічний університет ім. М.Драгоманова), і далі так само керує, консультує, допомагає пошукачам та молодим соціологам.

І науковий доробок приростає: розділи в колективних монографіях, статті, виступи. Не так багато, як раніше, але ж такі ґрунтовні. Анатолій Олександрович завжди брав не кількістю, а якістю.